

erfarenheter. Även denna lider visserligen av en del brister, men giver dock intryck av att kunna lämna frö åt verkligt moderna och ändamålsenliga metoder för avvärjande och korrigerande av de sociala anpassningsstörningar som utlöpa i brottslighet. Hur detta skall uppnås, får den kriminologiska forskningen och de vidare praktiska erfarenheterna svara på.

Göran Hultkrantz.

LITTERATUR:

- Report of the departmental committee on persistent offenders. 1932.
 A. C. L. Morrison & E. Hughes: The Criminal Justice Act 1948.
 Parliamentary Debates (Hansard), Volume 470, no. 198.

Drab og berigelsesforbrydelser i U. S. A.

Af cand. jur. ERIK LASSEN

Der sondres i amerikansk ret mellem *murder* og *manslaughter*. Indenfor begrebet *manslaughter* sonderer man mellem *frivillig* og *ufrivillig* *manslaughter*, og mord deles op i flere forskellige grader. For at blive dømt for mord kræves det, at man har haft en »*malice aforethought*«, hvilket eo ipso forudsættes at have været til stede, når gerningsmanden har benyttet særligt grove drabsmetoder, for eksempel når han har ligget på lur eller begået et giftmord.

Mord er som nævnt opdelt i forskellige grader, i enkelte stater endog helt op til tre grader. Et *første grads mord* kræver enten et »*deliberated*« og »*premeditated*« drab eller et drab under udførelsen af eller forsøg på visse grovere forbrydelser. For at blive idømt livsstraf må man have gjort sig skyldig i et første grads mord. Det er overordentlig vanskeligt at finde betydningen af ordene »*deliberated*« og »*premeditated*«, og deres betydning må udfindes ved at granske en lang række retsafgørelser. Til deliberation og premeditation i den statutmæssige betydning af ordene, er det ikke nødvendigt, at gerningsmanden lang tid i forvejen har planlagt mordet, som tilfældet vil være, hvor han har ligget i baghold, eller hvor han har begået et giftmord. Hvis der er en tvøven eller tvivl, der må overvindes, eller et valg, der skal træffes, vil der være deliberation og premeditation, og dette gælder, selv om der kun er gået ganske kort tid. Eksempelvis kan nævnes et tilfælde, hvor anklagede havde smidt en

person, der prøvede på at gå over hans ejendom, ud, og de to begyndte et slagsmål, hvorunder anklagede dolkede retsbryderen i ryggen og kastede ham til jorden. Derefter tog han en økse og kløvede hans hovede. Den tid, der forløb mellem knivstikket og økseslaget, var tilstrækkelig til, at den anklagede burde have tænkt sig om, og han blev dømt for mord af første grad.

Som et eksempel fra praxis kan også nævnes følgende tilfælde: En politimand lagde af en eller anden grund sin hånd på den anklagedes skulder, hvorpå denne affyrede sin pistol og dræbte politimanden. I den oprindelige instruktion til nævningene meddelte dommeren, at det, der var ment med udtrykkene *deliberation* og *premeditation*, var, at der skulle være et forsæt til at dræbe. Endvidere havde dommeren instrueret nævningene om, at den tid, der medgik til at hidføre forsættet til at dræbe, hvor kort den end var, inkluderede den tilstrækkelige tid til at »overveje«. Ved sagens næste behandling blev det erklæret, at begge disse instruktioner utvivlsomt var forkerte. Til forståelse heraf bliver det nødvendigt kort at belyse de elementer, der skal være gået forud for handlingen. Det første der kræves er, at der har været en *premeditation*, det vil nærmest sige, at gerningsmanden har »planlagt« det, derefter må han have besluttet sig til at gøre det, »*intended it*«, og endelig må han have *deliberated* det, d.v.s. afvejnet denne beslutning umiddelbart før udførelsen. Når man handler umiddelbart og spontant, er der imidlertid også skabt et forsæt, men man kan dog ikke dømmes for mord af første grad, idet der ikke har været en »afkølingsperiode«. Med hensyn til dommerens anden instruktion, at den tid, der er gået til at hidføre det forbryderiske forsæt også skulle være tilstrækkelig til at gerningsmanden skulle formodes at have haft tid til at foretage *deliberation* og *premeditation*, blev det i dommens præmisser sagt: »Hvor kort et tidsinterval der end kræves for fuldførelsen af hver af de tre mentale processer, der er involveret i begrebet mord af første grad, nemlig *premeditation*, *wilfulness* og *deliberation*, må det dog fastholdes, at det drejer sig om tre bestemt adskilte mentale akter, der altid følger efter hinanden. Hver af dem kræver »et rimeligt stykke tid«. Hvis den forløbne tid antages at være medgået til formningen af kun eet af de tre nødvendige stadier, vil gerningsmanden ikke kunne dømmes for mord af første grad«.

Nogle strejkende havde samlet sig udenfor det hus, hvor en arbejdsformand, der var strejkebryder, boede sammen med sin kone. Der var lys i vinduet, og arbejdsformandens kone, der stod tæt ved vinduet, råbte ud til de strejkende, at de skulle forsvinde. En af arbejderne affyrede da sin pistol ind ad vinduet, og een af kuglerne ramte konen.

I denne sag blev det fra forsvarers side hævdet, at for at dømmes for mord af første grad måtte der i gerningsmandens tanke, dengang han affyrede de dræbende skud, have været et udtrykkeligt forsæt til at

dræbe, og at der ikke forelå bevis for, at der havde været et sådant forsæt til stede. Det blev imidlertid i sagen fastslået, at et sådant forsæt ikke behøvede at være til stede. Når en person i bevidsthed om, at der er mennesker i et hus fyrer ind i dette, vidende om at nogen kan blive dræbt og iøvrigt ligeglad med, om dette sker, bør det ikke fritage ham for ansvaret for mord, at gerningsmanden kan hævde, at han ikke, da han fyrede, tænkte, at han ville dræbe nogen.

For at der kan dømmes for mord af første grad kræves ikke alene, at lovovertrædelsen hører til den type grove forbrydelser, der omfattes af begrebet *felony*, for eksempel ildspåsættelse, voldtægt, røveri m.m., men også at døden er *en sædvanlig og sandsynlig følge* af handlingen. Hvis således en person sætter ild på en bygning, i hvilken han ved eller har grund til at tro, at der er eller vil komme mennesker f. eks. for at bekæmpe ilden, vil han blive dømt for mord af første grad, såfremt nogen mister livet som følge af hans gerning. Man anvender udtrykket, at døden er indtruffet indenfor handlingens *res gestae*. Et eksempel herpå er følgende: Et par forbrydere vil udplyndre A. og B. og affyrer nogle skud mod dem. B. skyder tilbage, men rammer A., der dræbes. Forbryderne dømmes for mord af første grad. Denne afgørelse falder godt i tråd med det foran omtalte eksempel med ildspåsættelsen, idet A.'s død, uagtet den ikke har været tilsigtet af forbryderne, dog er forvoldt i forbindelse med udførelsen af en handling, der udsætter menneskers liv for fare.

Som tidligere omtalt, sonderer man mellem frivillig og ufrivillig manslaughters. For at blive dømt for *ufrivillig* manslaughters, kræves det, at man har handlet med »gross negligence«, hvilket vil sige, at gerningsmanden har været ligeglad med de eventuelle følger af hans handling.

Sondringen mellem mord og *frivillig* manslaughters ligger i, at der i sidstnævnte tilfælde fra den døde side har været en provokation, der til en vis grad undskylder den straffbare handling. Ingen provokation, hvor alvorlig den end måtte være, vil dog kunne fritage forbryderen for at blive dømt for mord, hvis det ifølge det våben, han har brugt, eller den måde, han er gået til værks på, er ganske klart, at der forelå et forsæt til at dræbe eller til at forvolde grov legems-skade.

Som reglerne om drab på væsentlige punkter adskiller sig fra dansk ret, er der også adskillige forskelligheder mellem danske og amerikanske regler om berigelsesforbrydelser.

Larceny er enten det egentlige tyveri eller den svigagtige opnåelse af tingen med det formål selv at besidde den som ejer, medens afgiveren af tingen kun havde til hensigt at afgive besiddelsen uden samtidig at ville give afkald på sine ejerrettigheder. Hvor gerningsmanden har opnået besiddelsen ved svig, kræves der til domfældelse, at han har handlet med den på en måde, der ikke er i overensstemmelse med det formål, hvormed han fik den overgivet.

Hvis en person overlader en anden noget gods »upon any trust« (f. eks. tjener, veksellerer e. l.), og denne anden, der udtrykkeligt eller stiltiende har lovet at passe på det, efter modtagelsen svigagtigt begynder at disponere over det som ejer, kan han være skyldig i forbrydelsen *embezzlement*.

Det vil ses, at disse begreber flyder over i hinanden, og flere steder har da også ved statutter formuleret et enhedsbegreb, »larceny«, der består af den gamle common law larceny, *embezzlement* og *false pretenses*. Ved denne sidste forbrydelse har gerningsmanden svigagtigt fået offeret til at opgive både besiddelse og ejerrettigheder. Det er i mange sager blevet diskuteret, hvorvidt offeret har afgivet penge i tillid til et løfte om en fremtidig ydelse, i hvilket tilfælde gerningsmanden skulle kunne dømmes for *false pretenses*, eller hvorvidt han kun har afleveret dem på en eller anden betingelse, i hvilket tilfælde dommen ville lyde på larceny. Som eksempel fra praxis kan nævnes, at en mand skulle fraflytte sin lejede lejlighed i løbet af et par dage og svigagtigt fremlejede den til en godtroende trediemand, der betalte lejen forud. Det blev her antaget, at gerningsmanden måtte dømmes for larceny, idet flertallet af dommerne antog, at pengene kun var blevet betalt på den betingelse, at lejligheden blev stillet til disposition. Som et andet eksempel kan nævnes den kendte sag, hvor folk mod løfte om at få 10 pct. ugentlig rente blev opfordret til at sende penge til en mand, der lovede på indsendernes vegne at spekulere på New Yorks børs. Inden han blev arresteret, havde folk fra hele verden indbetalt til ham over 1 million dollars. Dommerne antog, at de folk, der havde sendt ham penge, ikke havde afgivet ejerretten, og han blev herefter dømt for larceny.

Et særlig problem foreligger, hvor offeret har været en agent provocateur, der på forhånd er klar over gerningsmandens hensigter. Som eksempel kan nævnes en dom, omhandlende en person, der hævdede på afstand at kunne kurere patienter blot ved at binde et stykke papir om noget, der tilsyneladende var en elektrisk indretning. En repræsentant for den lokale politimyndighed henvendte sig til »lægen« og foregav, at han havde en syg søster. Manden bad ham skrive hendes navn på det omtalte stykke papir, hvorefter han gned dette mod instrumentet. Han var herefter i stand til at oplyse, at »søsteren« led af forskellige sygdomme såsom blodprop i hjernen og anæmi, medens han dog kunne berolige ham med, at hun ikke havde galdesten, samt at han ville kunne kurere hende, uden at personlig konsultation var nødvendig. Honoraret var mellem 40 og 60 dollars efter patienternes eget skøn over formueomstændigheder. Forsvareren gjorde gældende, at når der i et tilfælde som dette ikke ville kunne domfældes for fuldbrydet forbrydelse, ville der heller ikke kunne domfældes for forsøg. Retten anerkendte dette i princippet, men ville dog gøre en undtagelse i tilfælde som dette, hvor der var gjort forsøg på at opnå formuegoder ved falske foregiver.

Erik Lassen.